

GREVLINGEN

Medlemsblad for Naturvernforbundet i Oslo og Akershus

**OL-ARENA:
HESTEJORDENE
– BARE Å TENKE TANKEN!**

BLI STALLVAKT PÅ FRØNSVOLLEN – SE SISTE SIDE

NATURVERNFORBUNDET
I OSLO OG AKERSHUS (NOA)

Hestejordene – første offer for OL 2022?

Blant iherdige Vinter-OL-entusiaster stiger nå den dårlige samvitthet ganske fiffig frem som et nytt kronargument. Før konkurrerte nasjonene om å få arrangere OL. Nå brukes det som argument at vi som et så OL- og skiglad folk også må ta støytten ved å arrangere slike leker.

Det første skulle være Hestejordene mellom Rødtvet og Linderud på Groruddalens solside. Se Lillo-mark-forvalter i Bymiljøetaten Håvard Pedersens praktbilde på forsiden. Hittil et av de aller siste områdene i dalen hvor man kan se landskapet slik det var før utbyggingen i 1950- og 60-årene. Her skulle skiskytterne få sitt anlegg. Ikke i det groteske krateret i Lillomarka etter Huken pukkverk med de evige omkamper. **Siste:** I det bladet går i trykken ser det ut til at byrådet har snudd.

Ja, vi trenger infrastruktur, bane og buss, flere boliger og kanskje også idrettsanlegg! Det får vi med oss etter et slikt arrangement.

Jaså? – Ve den bedriftsleder som ikke legger optimale planer, og gjennomfører dem. Byens politikere må altså ha en gulrot og en ufravikelig tidsfrist for å gjøre jobben sin.

Ski-VM i Oslo skulle visst koste 21 millioner i ombygning, den endelige regningen endte i nærheten av 1,9 milliarder, skal vi tro Dagbladet 15. februar 2013.

Myten om det gode kommunistyret. Natur og kultur er bærende elementer i vårt velvære og vår trygghet her til lands. Vernekreftene slåss fortsatt en underlegen kamp for den frie natur og det enkle friluftsliv som kun etterlater seg et kispør eller en sti. Kommunale næringsinteresser er vår hovedmotstander, hvor fellesskapet taper for andres egeninteresser. «Kommunalt selvstyre hindrer miljøvern», skrev Gjermund Andersen i Grevlingen nr. 3-2012. Den er det verd å bla tilbake til. (En ydmyk redaksjon gleder

seg over all kunnskap og refleksjon disse små Grevling-heftene utgjør.) I kommuner hvor alle kjenner hverandre skal det rygg og uavhengighet til for å stå for langsiktige avgjørelser. Enn om avgjørelsene ble flyttet til fylket eller staten?

Av innholdet:

Markaforskrift med gamle holdninger.

Klimamålinger på hjemmebane i Nittedal. Når en fysiker og en meteorolog har foretatt nitidige målinger i sine hager siden 1970-årene, er det verd å lytte!

I Follo og Ski er det sterkt press på arealene både til industri og boliger, Follobane og ny E18-trasé fra Vinterbru til Østfold.

Bygging av boliger i Voksenkollveien. Slåss man en forgjeves kamp om arealene i Oslo Vest, hva er byens beste?

Dikemark legges ut for salg. Området preges av kultur og natur. Beholder vi kulturminnene, gårdsdriften og miljøvennlig skogforvaltning?

Op ikke minst: debatt om NOAs vei videre ...

Frithjof Funder, redaktør

Innhold

- Nye lover – gamle holdninger
- Presset på Follo og Ski
- Bygging av boliger i Voksenkollveien
- Klimaendring i Nittedal 1978–2012
- Naturvernforbundets utfordringer
- Sterkere sammen eller enklere alene?
- Dikemark
 - kulturminne under utvikling
- Jørgen Stubbesitter
- Sett og sakset
- Bokspalten

GREVLINGEN

Medlemsblad for Naturvernforbundet i Oslo og Akershus

Maridalsveien 120, 0461 Oslo

Telefon 22 38 35 20 noa@noa.no www.noa.no

Bankgiro 1280.05.02347

Redaktør: Frithjof Funder, tlf. 22 21 14 71, e-post: hfunder@online.no
 Redaksjonsassistent: Tom Ekeli, tlf. 47 40 01 81, e-post: tomekeli@online.no
 Redaksjonen avsluttet 21. april 2013.

Forsidebildet viser Hestejordene.
 Foto: Håvard Pedersen 2003.

© Naturvernforbundet i Oslo og Akershus 2013

All tekst i artiklene kan fritt gjengis med referanse til Naturvernforbundet i Oslo og Akershus' kvartalsskrift Grevlingen, årgang, nummer, artikkelforfatter og artikkel.

Fotografiene skal kun kunne gjengis etter innhentet tillatelse av fotograf og Grevlingens redaksjon.

ISSN 0803-6357

Grevlingen blir trykket på 100% resirkulert papir og er miljøvennlig produsert og derfor svanemerket.
 Trykk: IT Grafisk Opplag: 5.100

AKTIVITETSPLAN

NOAs fellesaktiviteter – bli med da vell!

Vi tar forbehold om endringer i programmet.
Følg med på NOAs nettsted www.noa.no

Mai

15.5. 2013: **Fra Frognerseteren til Frønsvollen.** Fottur med litt biologi underveis. På turen utenfor opptråkkete løyper vil turleder Leif Ryvarden vise trekk av landskapet med alle sine vann og elver. Marka er jo landets mest gjennomregulerte landskap. Det blir også glimt av Markas store biodiversitet og dets mange naturreservater med mange naturperler. Oppmøte på parkeringsplassen ved Sporten/ Frognerseteren kl. 17.30.

22.5.2013: **Rydding av fremmede arter på Bygdøy.** I år som i fjor skal NOA rydde fremmede arter. Det blir hyggelige kvelder med god mulighet til å gjøre en viktig miljøinnsats i et av Norges viktigste områder for biologisk mangfold! Vi satser på å treffes 5 kvelder i løpet av sommerhalvåret og rydde bort fremmede arter på Dronningberget. Fint om du gir oss beskjed om du har lyst til å være med – så vet vi at vi er nok folk til å utføre jobben. Vi møtes ved bussholdeplassen i Frognerkilen kl. 18 (Buss nr. 30). Kontakt: Hilde Friis Solås (hilde.friis.solaas@gmail.com). Ta med hagehansker og en liten hagespade!

29.5. 2013: **Friluftsliv og Marka.** Turleder Nils Faarlund (grunnlegger av Norges Høgfjellscole i Hemsedal 1967.) Eventyrsamleren Peter Christen Asbjørnsen la med sine gjenfortalte sagn og eventyr grunnlaget for våre assosiasjoner når vi i dag ferdes i Markas eventyrskoger. Men han som også hadde studert skogbruk i Tyskland, var en av Norges første forstmestere og æresmedlem i Turistforeningen. På vår vandring fra Sognsvann til Øvre Blanksjø gjennom en av Markas eventyrskoger samles vi her og der i en storkrets for å finne ut av det norske friluftslivets egenart og tradisjonelle verdier. Oppmøte ved bommen ved Sognsvann t-banestasjon kl. 17.00.

Juni

12.6.2013: **Natur og kultur på Bygdøy.** Aprilturen måtte utsettes pga av sein vinter – Men nå! En vandring i de nyopprettede reservatene på Bygdøy, i flere tusen år gammel løvskog med sjeldne dyre- og plantearter. Vi finner også stier og anlegg fra 1800-tallet, da kong Carl Johan la ut store deler av Bygdøy som folkepark. Klaus Høiland orientere om naturverdiene og Kjersti Morland om kulturhistorien. Oppmøte ved busstoppestedet Frognerkilen kl. 17.30. Buss nr. 30.

12.6.2013: **Rydding av fremmede arter på Bygdøy.** Se arrangementsomtale 22. mai (over)! Frammøte Frognerkilen holdeplass kl. 18.

20.6.2013: **Sommerfest på Frønsvollen.** Forsommerkveld. Kanskje er kuene kommet? I alle fall kommer NOAs aktive. En flott gjeng som har æren for at NOA er på banen, og for at Frønsvollen er den perlen som stedet er blitt. Har du ikke blitt kjent med dem tidligere, har du sjansen nå. Alle er velkommen! Grillene er varme fra kl. 18. Ta med grillmat og drikke. NOA ordner kaker og kaffe. VELKOMMEN!

Juli

3.7.2013: **Rydding av fremmede arter på Bygdøy.** Se arrangementsomtale 22. mai (over)! Frammøte Frognerkilen holdeplass kl. 18.

August

14.8.2013: **Rydding av fremmede arter på Bygdøy.** Se arrangementsomtale 22. mai (over)! Frammøte Frognerkilen holdeplass kl. 18.

25.8.2013: **Lillomarkas eventyrskoger!** I samarbeid med Lillomarkas venner. Tur til Angstkleiva mellom Breisjøen og Aurevann. Antatt tid: 2 – 4 timer. For alle som liker å gå en litt lengre tur. Mat-/kaffepause ved Aurevann. Ta med matpakke og drikke. Oppmøte kl 11.00 ved Bommen på Lilloseterveien, parkeringsplassen på Ammerud.

NYE LOVER – GAMLE HOLDNINGER

NOA krever fortsatt meldeplikt på hogst og at plukkhogst gjøres til hovedprinsipp i Markaskogbruket når Landbruks- og matdepartementet nå skal revidere Markaforskriften
Oppfølging av en rekke nye lover og regler ligger til grunn for NOAs forslag til forskriften – utarbeidet sammen med Oslo og Omland Friluftsråd.

av Gjermund Andersen

Landbruks- og matdepartementet (LMD) skal utarbeide ny skogbruksforskrift for Marka. Fire år etter at Stortinget ba dem prioritere denne oppgaven er den nye forskriften endelig på beddingen. I forarbeidene til Markaloven sier Regjeringen at forskriften skal tilpasses «Regjeringens samlede Markapolitikk». NOA og de andre Markaorganisasjonene venter i spenning på hva denne samlede politikken består i, men signalene fra LMD lover så langt ikke godt.

Skogbruket er den frieste næringen i landet. Dersom du som hytteeier skal skifte vinduer eller sette opp en flaggstang på hytta, må du søke kommunen om tillatelse. Hvis jeg som skogeier vil hogge to kvadratkilometer skog rundt hytta di, kan jeg gjøre det uten å spørre noen. Bortsett fra i Oslomarka. Til nå. På møte med NOA og Friluftsrådet signaliserte LMDs byråkrater et utvetydig ønske om å fjerne eller svekke skogeierens søknadsplikt for hogst, den regelen som har gjort at vi kan se næringen i kortene og påklage hogster som går ut over friluftsliv, naturopplevelse og biologisk mangfold.

En slik holdning er direkte bakstreversk i 2013: For det første har vi fått en egen grunnlovsbestemmelse (§ 110b) som gir oss

rett til innsyn og medvirkning i saker som angår miljøet. Vi har undertegnet internasjonale konvensjoner som stadfester det samme, og gitt en egen miljøinformasjonslov som skal sikre rettighetene i praksis. Men det hjelper ikke så mye, dersom skogeierne ikke behøver å vise kortene, men bare kan stille med hogstmaskinen ute i Marka.

Vi har også fått en naturmangfoldlov, som skal sikre at virksomhet i naturen ikke skal ødelegge naturmangfoldet, og som pålegger enhver myndighet å vurdere omsøkte tiltak opp mot sentrale miljøforvaltnings-

prinsipper. Men hvordan skal de klare det, når det ikke er noen søknad eller noen sak å vurdere? Skogeieren har ikke den samme plikten, men kan late som om alt er helt ok. Bukken og havresekken.

Og så har vi fått Markaloven, som utvetydig sier at friluftsliv, naturopplevelse og idrett er lovens formål, og at annen virksomhet bare kan tillates, dersom det ikke går ut over disse formålene. Det er litt vrient å forklare at en flatehogst eller en etterfølgende tilplanting med tett industriskog ikke ødelegger for både friluftsliv og naturopplevelse.

Fra stiftelsen av Naturvernforbundet i Oslo Vest.

Foto: NOA

Alle disse lovene til tross, LMDs byråkrater ønsker å redusere Markabrukernes mulighet til medvirkning. Hindre at organisasjonenes enorme kunnskap om Markas kvaliteter ikke kan komme til anvendelse ved vurdering av hogster. Og med hvilke begrunnelse: Redusere byråkratiet! De vil oppheve rettighetene til de 99,5% av Markas brukere og gi de 0,5% som eier skog alle rettigheter for å spare noen lusne månedsverk for skogoppsynet. Er det dette som er «Regjeringens samlede Markasatsing»?

NOAs innspill

Sammen med Oslo og Omland Friluftsråd (OOF) utarbeidet NOA allerede i 2007 et forslag til ny forskrift. Vi benyttet den eksisterende teksten og foreslo forandringer kun der nye lover, regler, stortingsvedtak, internasjonale konvensjoner eller andre formelle beslutninger tilsa at de eksisterende reglene ikke lenger var i tråd med disse nyere prinsippene. De reglene som allerede er vedtatt, må jo antas også å skulle gjelde skogbruket i Marka. De viktigste forslagene gikk på at plukkhogst skulle erstatte flatehogstene som hogstform i Marka, et forslag som ikke er blitt mindre aktuelt etter papirindustriens tiltakende havari. Vi foreslo at det skulle være søknadsplikt på tynninger, slik at disse kunne legge til rette for et variert skogbilde og framtidig plukkhogst. Videre foreslo vi en enkel framgangsmåte for å avgjøre om det var nødvendig med ytterligere undersøkelser av biologisk mangfold eller friluftslivsverdier. Og vi foreslo endringer i rutinene for hvordan hogstøknadene skulle behandles. I løpet av de 4 årene som er gått

har vi gjentatte ganger prøvd å gjøre våre rettigheter til innsyn og medvirkning på tidspunkt som gir reell adgang til påvirkning etter miljøinformasjonsloven gjeldende, men blitt resolutt avvist av byråkratiet i LMD. Slik innblanding vil de tydeligvis ha seg frabedt. Så nå venter vi i spenning: I

løpet av våren får vi fasiten: Er «Regjeringens samlede Markapolitikk» en ren Senterpartipolitikk, med fullnæringsfrihet, også i Marka? Eller er det å ta alle de nye lovene og prinsippene på alvor og gjøre Marka til et forbilde for flerbruk basert på bevaring av skogens biologiske mangfold.

Jubiléet

Som kjent blir NOA 100 år i 2014. Planene for feiringen er i stadig utvikling. Faglig og politisk fokus på hvorfor naturvern fortsatt er viktig, og på viktige saker i vårt område, vil stå i sentrum. Det planlegges en rekke utgivelser, arrangementer og andre tiltak. Jubileumsboka begynner å ta form, det meste av tekster er kommet inn og billedredaksjonen er i sving.

Cappelen-Damm og Norske Naturfotografer vil bidra til å få ut en bok om Markas siste eventyrskoger. Det arbeides på manus om alternativt skogbruk, om «Friluftsliv, naturopplevelse og folkehelse», og vi prøver også å få til en trykksak med tittelen «Hvorfor naturvern?». Og Markakalenderen kommer også i jubileumsåret – redaksjonen er i arbeid!

På fagsiden starter vi opp et fornyelsesarbeid, der en rekke arbeidsgrupper gis i oppdrag å komme med forslag til «NOAs syn på ...». Tanken er både å ta en grundig gjennomgang av en del viktige tema, for å kunne presentere helhetlige synspunkter, men også å rekruttere nye aktive inn i arbeidet og mobilisere hele organisasjonen i prosessen. Mer om dette i senere nummer av Grevlingen.

Turer og onsdagsforum vil det også bli. Temaene for onsdagsforum vil være «Friluftsliv, naturopplevelse og folkehelse» på vinteren, og «Hvorfor naturvern. Veien videre» på høsten 2014. Har du innspill til gode tema/foredragsholdere, tar vi imot med takk!

Turene vil i hele jubileumsåret gå til våre seire, til områder og naturperler foreningen har vært med å redde. Og det er ikke få, så her må vi velge!

Selvsagt skal vi ha en eller flere fester også, men her er planleggingen ikke kommet skikkelig i gang ennå. Er du god på fest, er du ønsket på laget!

Det gjelder for øvrig alt jubileumsarbeidet og alt det daglige arbeidet også: Har du lyst til å ta i et tak, er du hjertelig velkommen. Ta kontakt med kontoret på e-post: noa@noa.no eller telefon 22383520 (mandag, tirsdag eller torsdag, kl 10-15), så kan vi avtale oppgaver som passer!

Bli med å redde de siste eventyrskogene!

En liten innsats fra mange kan gi en stor effekt!

I løpet av høsten planlegger vi å starte opp registrering av naturverdiene i de eventyrskogene som ennå ikke er kommet med i noen offentlig verneprosess. Dersom det er som med de områdene som allerede er registrert, er det en sterk sammenheng mellom opplevelsverdi og naturverdier. I verneplanarbeidet etter Markaloven, viste det seg at 24 av de 32 områdene som ble registrert fordi de hadde store opplevelsverdier, også var så rike på biologisk mangfold at de kan vernes etter

naturmangfoldloven som reser- vater.

Selv om områdene ikke blir ver- net, vil funn av biologiske verdier i praksis fungere som et vern. Fordi skognæringen er miljøserti- fisert, skal de ikke hogge, dersom det er nøkkelbiotoper eller leve- sted for truede arter. Og siden skogbruket ikke har vært særlig flinke til å registrere biologisk mangfold, må vi gi dem litt hjelp. Vi tar sikte på å arrangere et ele- mentært kurs i registrering av na- turverdier i september for de som

vil være med, og vil gjerne aller- ede nå få kontakt med deg som kan være interessert i å bli med på å redde de flotteste og mest opp- levelserike skogene i Marka – EVENTYRSKOGENE.

Har du lyst å bli med? Send en e- post til giermund@noa.no eller ring 952 26 402.

Vi kan love morsomt, lærerikt og utfordrende arbeid i Markas aller fineste områder. Bli med, da vel!

Presset på Follo og Ski

av Stein Kristian Martinsen

Arealene rundt hovedstaden er under sterkt press, ikke minst gjelder dette i Follo og Ski. Av samferdselsprosjekter kan nevnes Follobanen og ny E18-trasé fra Vinterbru til Østfold. Videre er det sterkt press på arealer til industri og boliger. Det er ikke noe nytt at det planlegges stor befolkningsvekst i Ski, tidligere er det blant annet skissert en stor by som ville binde sammen Ski og Langhus.

Nytt er det at politikere og planleggere gir signaler om at de ikke lenger ønsker å bygge sammen de eksisterende tettstedene i Follo. Vi har lenge forfektet det syn at Follo må opprettholde sitt særpreg ved at bebyggelsen blir liggende som øyer i landskapet. Og at det vakre kulturlandskapet fort-

satt skal ligge der og binde Fol- los fragmenterte markaområder sammen. Det er denne mang- foldige mosaikken av variert natur og rekreasjonsområder vi kaller Follomarka. De som planlegger ser nok for seg at tettstedene både vil bli tettere og høyere enn mange ønsker. Det er nødvendig for at folk skal bo der kollektivknute- punktene faktisk er og ikke så langt unna at man benytter egen bil uansett. I Ski virker det også som at de samme politi- kere og planleggere nå ser på mindre arealkrevende arbeids- plasser sentralt i kommunen, framfor arealkrevende arbeids- plasser tildels innenfor markagrensa, som mer interessant. Denne endring av holdning er gledelig og kan bety at Ski og

Follo fortsatt vil beholde sitt særpreg.

Innledningsvis nevnte jeg to samferdselsprosjekter som vil bety store endringer i Ski. Follo- banen vil bety at det for mange blir mer attraktivt å bo syd og øst for Ski sentrum enn på Lang- hus, Vevelstad og Oppegård. I Ski vil de mindre tettstedene langs Østre linje, Kråkstad og Skotbu bli mer interessante. Vi ser også at det i Tomter i Hobøl kommune er store planer om boligbygging. Dette er en utvik- ling det har vært lite fokus på. Den nye E18-traséen gjennom Østfold til Sverige har lenge hatt et missing link i Follo. Politi- kerne i Ås og Ski har nok følt presset fra Østfold om endelig å fatte en beslutning om hvor den nye traséen skal gå.

Dette er en motorvei vi ikke trenger. Alle veit egentlig det. Om den fylles opp med østfoldinger om morgenen vil den bare føre til en kilometer lengre kø inn mot Taraldrud. Oslo har ikke plass til flere biler og klimapolitikken som alle snakker om, tilsier noe helt annet. Det blir da enda mer tragisk at en vei vi absolutt ikke trenger vil ødelegge et unikt kulturlandskap syd i Ski. Det er et paradoks at man alltid

skal finne en trasé i urørt terreng når en vei skal oppgraderes, framfor å finne en løsning der veien allerede ligger. Jeg må si jeg er skuffet over politikerne i Ski som med sitt «ute av syne – ute av sinn»-vedtak har forsøkt å gjøre seg upopulære hos færrest mulig. På sydsiden av det store raet som går gjennom Kråkstad er det få i Ski som vil merke noe til den nye veien.

Imidlertid har vi her et stort

sammenhengende kulturlandskap med noen av de tidligste kulturminnene Ski kan vise til; steinringer, gravhauger, bosetninger og kongeveier. Her ligger også Glennetjern som den perlen det er, Hølenvassdragets kilde. Selv om planarbeidet skal definere avbøtende tiltak, er det mest sannsynlig at Glennetjern vil lide samme skjebne som Tussetjern, og blir med et lite attraktiv utspring for Hølenvassdraget.

Bygging av boliger i Voksenkollveien

Naturvernforbundet Oslo Vest har sendt et åpent brev til politikerne i Oslo bystyre med tittelen «Hva er byen beste?»

av Georg Reiss, leder i Naturvernforbundet Oslo Vest

Byråden har nylig anbefalt to planforslag om bygging av boliger i Voksenkollveien.

Høyres byråd for byutvikling, Bård Folke Fredriksen, mener at vedtaket er til byens beste. Det til tross for at Plan- og bygningsetaten, Friluftsetaten/Bymiljøetaten, Byantikvaren og andre vektige høringsinstanser har gått imot. Fylkesmannen anbefaler ikke forslaget.

Byråden har utfordret oss på hva som er byens beste i denne saken.

Disse to utbyggingsfeltene ligger på hver sin side av Voksenkollveien på veiens høyeste punkt. Til sammen utgjør de det siste grønne friområdet på Voksenkollen. Her finner man turstier, lysløype, en flott myr som er en sjelden biotop i området og en fantastisk utsikt vestover mot Norefjell og Ble-

fjell. Området ligger mellom nasjonalgavene Lysebu og Voksenåsen. Ved overleveringen av Voksenåsen 9. mai 1955, sa statsminister Einar Gerhardsen følgende:

«Det norske folk samles idag for å uttrykke sin dypeste takknemlighet til sitt svenske broderfolk for hjelpen under de tøffeste krigstider og under de følgende år med oppbygging. På Voksenåsen, lokalisert 500 meter over havet, vil det svenske flagget bli heist idag og flagre ved siden av det norske over 30.000 kvadratmeter land. Et hjem vil bli bygget på dette stedet for våre naboer. Midt i frodig skog, vil eiendommen være utenfor allfarvei, men allikevel i hjertet av Norges hovedstad. Svenske kvinner og menn som bor i Norge vil kunne erfare det norske landskap og kultur. Med dette brev presenterer vi eiendommen Voksenåsen til det svenske folk.»

Siden den gang har Oslos politikere vernet om dette området for å følge opp intensjonen ved nasjonalgavene. Hvis et historieløst bystyre sier ja til denne utbyggingen, vil Lysebu og Voksenåsen befinne seg inneklemt mellom boligområder. (Siste: Bystyret har vedtatt utbygging av begge feltene (sic.)) Byråden argumenter med at det ikke er mangel på friområder i dette området med Marka så nær. Dette er en avsporing. Det er ikke turgåerne vi vil bevare, men samspillet mellom natur og by, et vekslende landskap hvor naturen er en selvfølgelig del av bymiljøet. Natur er ikke et sted man må reise til. Området ligger høyt og er værutsatt, noe som preger vegetasjonen. Følelsen av å være i en fjellskog, gjør dette området ekstra attraktivt som friområde. Det må også tas med i betraktningen at for viltet i

området er dette den siste korridoren de har. Planløs utbygging rundt hele åsen gjør at den naturlige faunaen forsvinner. Byråden mener at byens grønne profil ikke vil berøres. Det stemmer ikke, en vurdering vi deler med Plan- og bygningsetaten: «PBE anbefaler ikke planforslaget, som vurderes å være i strid med overordnede planer om bevaring av den grønne åsen.»

Boligene vil ligge ut mot Sørkedalen og vil forstyrre åskanten sett fra vest. Det er naivt å tro at skogen blir stående, om man bygger boliger på en tomt med Oslos flotteste utsikt. Naturvernforbundet har i flere år engasjert seg i disse to sakene. I Byrådet ser vi at det veier tyngst at profilerte utbyggere og investorer får avkastning på sine tomtespekulasjoner. En av ut-

byggerne har varslet søksmål mot kommunen hvis han får avslag. Da nasjonalgavene, Lysebu og Voksenåsen ble gitt til Danmark og Sverige var en vesentlig del av gaven at dette skulle være et naturområde. Etter at Soria Moria ble bygget, har området blitt angrepet bit for bit og Oslos politikere har stått for det ene løftebruddet etter det andre.

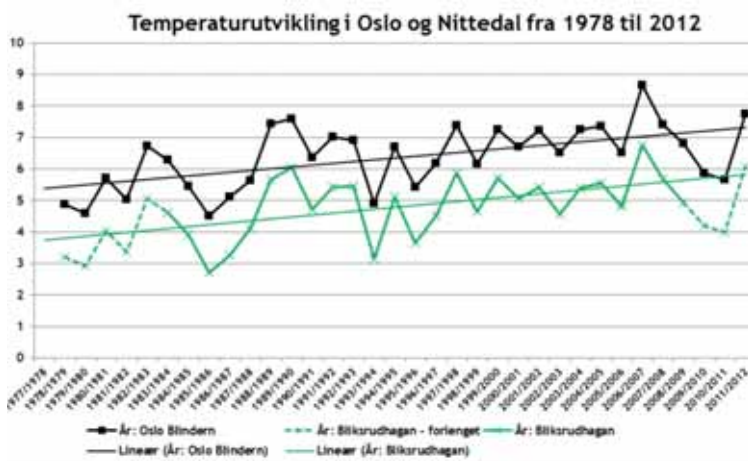
Klimaendring i Nittedal 1978–2012

av Hugo Parr og Knut Harstveit

Hugo Parr er dr. philos i fysikk og har vært bosatt i Nittedal siden 1978. Han har arbeidet i ulike departementer, fra 2009 i Miljøverndepartementet. Knut Harstveit er dr.scient i meteorologi, har arbeidet ved Meteorologisk institutt fra 1983 til 2008, og har vært bosatt i Nittedal siden 1983. Han er nå ansatt ved Kjeller Vindteknikk og arbeider blant annet med vindenergi.

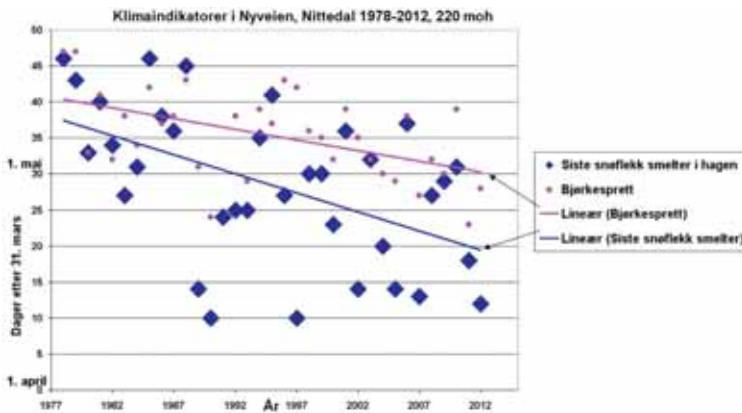
Meteorologiske observasjoner i Nittedal

Det er etter hvert blitt ganske godt kjent at det har foregått en temperaturøkning i Norge de siste 20–30 åra. Figuren under viser utviklingen i temperatur i Oslo og Hakadal. Vi har plottet opp årsmiddeltemperaturen på Blindern fra 1978 til 2012. Her har vi latt året gå fra mai til april for å få med våren 2012. For perioden 1983 til 2009 var det også målinger på Hakadal – Blikrudhagan, og temperaturen følger Blindern nesten helt perfekt, derfor kan den forlenges for å gi en komplett serie også for Hakadal. Figuren viser tydelig trenden i årsmiddeltemperaturen, samt at vi fra tid til annen opplever kaldere

og varmere år enn gjennomsnittskurven tilsier. Lokale observasjoner på Rotnes. Parr-familien kjøpte hus i Nittedal høsten 1977, har bodd her siden, og har blitt ordentlige nittedøler. Huset ligger i Nyveien ved Nittedal stasjon, 220 meter over havet. Det tilsvarer omtrent høyden til Vettakollen stasjon i Oslo. Med vitenskapelig bakgrunn i realfag har familien alltid likt å notere ned saker og ting. Vi begynte på en egen notatbok om vår hage i Nittedal allerede første året. Der står mye som bare har privat interesse: hvilke tomat-

sorter vi har dyrket i sydveggen hvert år, og avlingen på bærbuskene. Men vi har også hvert år notert datoen når den siste snøflekken smelter, og datoen når løvet spretter på bjørkene rundt huset. Her har vi altså tall for de siste 35 vintrene. Diagrammet viser disse datoene, henholdsvis for siste snøflekk i hagen (blå firkanter) og bjørkespretten på våre mange bjørketrær (røde sirkler). Det første som slår en, er den store variasjonen fra år til år. I 1978 og 1984 gikk siste snøflekken den 16. mai, i 1989 og 1997 den 10. april. Det andre som slår en, er tendensen mot stadig tidligere datoer. De to

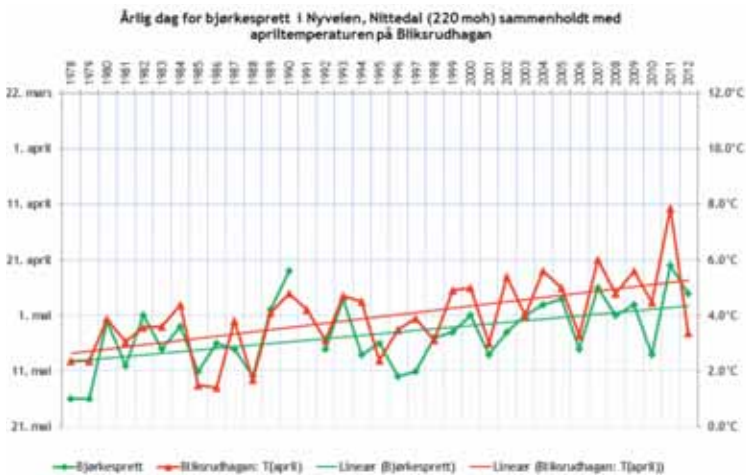

rette linjene viser trenden, såkalt beste lineære tilpasning. Ifølge den røde linjen kommer bjørkesprett i gjennomsnitt 10 dager tidligere nå enn i 1978. Og ifølge den blå linjen forsvinner siste snøflekk hele 18 dager tidligere enn i 1978, i gjennomsnitt. Usikkerheten i begge tall er omtrent +/- 5 dager.

Vi vil legge litt mer vekt på bjør-

at våren på Rotnes i gjennomsnitt kommer (minst) 12 dager tidligere nå enn for 30 år siden. Vi har ingen tilsvarende målinger for høsten, men vi må anta at utviklingen er tilsvarende da.

Med bakgrunn i temperaturutviklingen vi har vist over, kan det være naturlig å tro at trenden mot tidligere snøbar mark

kesprett som indikator enn på siste snøflekk, fordi datoen for siste snøflekk har større spredning. Den er avhengig av hvor mye snø som var tilgjengelig tidlig på våren, og kan være noe avhengig av mønstre i snømåkingen osv. La oss derfor være konservative, og legge til grunn

og tidligere bjørkesprett henger sammen med temperaturtrenden. For å se nøyere på dette har vi plottet datoen for bjørkesprett mot gjennomsnittstemperaturen i april måned.

Vi ser at temperaturen om våren følger samme utvikling som årsmiddeltemperaturen og at bjør-

kesprett datoer følger samme trend. Vi ser også at det ikke er full overenstemmelse fra år til år, dette fordi det også er andre forhold som spiller inn (forhold som varierende nedbør, solstråling og vintertemperatur kan tenkes å spille inn).

Konklusjon

Det er observert en klar temperaturøkning i Oslo og Nittedal siste 35 år. Temperaturøkningen gjelder hele året. Om våren kan denne økningen sees ved at snøen smelter fortere og bjørka spretter tidligere. Det er naturlig å tolke dette som en lokal bekreftelse på det globale vitenskapelige bildet som framkommer blant annet i FNs klimapanel. Her har man også korrigert for virkninger på klimaet på grunn av andre forhold, slik som variasjon i utsendt energi fra sola, grad av vulkanstøv i atmosfæren og varierende havstrømmer. Men det samlede bildet viser et klart signal som er koblet mot økning av CO₂ i atmosfæren. Denne økningen fører til at jordas varmestråling ikke slipper like lett ut i verdensrommet som før, og konsekvensen blir en økning av temperaturen. Alle prognoser tyder på økt utslipp av CO₂ og stadig økende lufttemperatur. Dette kan ha virkninger av en helt annen alvorlighet enn tidligere snøfri mark og tidligere bjørkesprett. Utviklingen fortsetter i samme spor inntil menneskeheten kollektivt klarer å sette bremsene på den galopperende klimaendringen. For å få til dette, trengs en dugnad på fire nivåer samtidig: på overnasjonalt nivå, på nasjonalt nivå, lokalt i kommunen, og hos den enkelte innbygger.

La oss brette opp ermene, folkens, på alle nivåer!

Naturvernforbundets utfordringer

av Thorbjørn Endal

Naturvernet må være like dynamisk og tilpasningsdyktig som naturen selv. Klassisk naturvern alene er ikke lenger tilstrekkelig da vårt samfunn har vært i en rivende utvikling de siste 50 årene. En utvikling som krever naturarealer av alle kategorier i fremskrittets navn. Hvordan vi disponerer arealer og energikilder er de to viktigste sakene forbundet kan jobbe med på alle plan i organisasjonen. I naturen henger alt i hop med alt. Dette faktum er naturvernets store dilemma og utfordring. Hvilke naturverdier og virkemidler skal så Naturvernforbundet vekte mest? Natur er alt fra det minste virus til store klimamodeller gjensidig avhengig av hverandre i et komplisert samspill. Naturvernforbundet må vokte seg vel for å sette ulike naturverdier opp mot hverandre som følge av engasjement for personlige kjepphester. De store sakene som kretsløp, landskapsvern, biologisk mangfold og grønn energi må ha hovedfokus. CO₂-nivået i atmosfæren skjøt fart fra ca. 1970 på grunn av forbruksveksten og den moderne industriens bruk av enorme mengder fossile energikilder som kull, gass og olje. Naturkapitalen ble sett på som en uuttømmelig kilde til velstand, makt og penger og har aldri inngått i storkapitalens regnestykker. I dag vet vi bedre. Gjermund Andersen gjør et poeng av at «grønn energi» i dag seiler under falskt flagg ved store konsekvenser for landskap og naturarealer. Jeg er i stor grad enig. Likevel er «grønn energi» noe vi naturvernere må strebe etter. Finnes det noe alternativ? Det er ikke denne energien i seg selv som er problemet. Pro-

blemene ligger i politikernes og næringslivets forhold til «grønn energi». De vil gjøre raske og store penger. Koste hva det koste vil på naturens alter. Arealinngrepene og landskapspåvirkningene med dagens politikk blir derfor store.

Vi må heller tilnærme oss «grønn energi» og samfunnsbyggingen etter småskalaprinsippet. Smått er godt. Jeg mener det er i god tradisjon med våre store økofilosofier som Arne Næss og Sigmund Kvaløy. Ved å satse på blant annet ENØK, solenergi, varmepumper og andre løsninger integrert i andre byggetekniske konstruksjoner kan vi komme langt. Slik kan vi motvirke den tankeløse nedbyggingen av norsk natur. Energien må i all hovedsak hentes lokalt eller regionalt i forhold til sluttbruker. Slik kan vi unngå en del av kraftlinjene og samtidig gjøre oss mindre sårbare for svikt i infrastrukturen for elektrisitet.

Jeg er overbevist om at vi må ha med oss mest mulig av både makro- og mikroperspektivet i alt vi jobber med. Hva skal vi da prioritere av oppgaver? Hvem skal gjøre hva på hvilket nivå i forbundet? Vår menneskelige arbeidskapasitet er begrenset. Og de fleste i forbundet gjør sin innsats på fritiden. Skal vi fortsatt håpe på frivillig innsats, må hjertene prioriteres foran hodene. Forbundet sentralt må jobbe etter de store linjene og sakene som vedtatt av landsmøtet. Kanskje kan arbeidet konsentreres om færre nøkkelsaker. Lokalt må man jobbe etter aktuelle saker, eget kunnskapsnivå og ikke minst eget hjerte. Naturvernets interessefelt er mangfoldig og de lokale sakene for ulike til at vi kan forvente at sen-

talledet har et sekretariat som kan hjelpe til i andre saker enn de av akutt nasjonal betydning. Folkets gode vaner og den multinasjonale kapitalismen er meget sterke motkrefter til bærekraftige samfunn etter våre ideer. Dette er hindringer vi må ha i mente. Implementering av bærekraftige energiformer til en dominerende posisjon vil kreve flere tiår. Det er naivt å tro at vi kan få den store massen av ikke-medlemmer med på en umiddelbar omlegging av holdninger og vaner i naturvernets navn. Vi må hele tiden være langsiktige i vårt arbeid. I tillegg til de viktigste saksområdene er vår store oppgave å bygge opinion. Da blir det viktig å søke kontakt med hjertene, til alle de som ikke er medlemmer. Å bygge opinion betyr at vi må henvende oss til det store flertall av folket som står utenfor menigheten. Vi må bygge sosiale arenaer hvor de «ikke troende» kan føle seg velkommen til en god uforpliktende naturopplevelse og en hyggelig prat. I samtalen putter vi små tankevekkende sannheter. Uten en slik tilnærming er jeg redd medlemsmassen blir stabilt lav som i dag. Og det blir vanskeligere å få gjennomslag hos politikere. Særlig de som styrer lokalpolitikken.

Et av Naturvernforbundets overordnede mål mener jeg må være å søke tilbake til samfunnsmodeller hvor menneskenes liv i størst mulig grad baseres på lokale ressurser. Et lett mekanisert jordbruk som på tidlig 70-tall kan være et mål. Både olje som innsatsenergi og kunstgjødsel (særlig fosfatkomponenten) er begrensede ressurser som vi på sikt må gjøre oss mindre

Sterkere sammen eller enklere alene?

av Bård Lahn

avhengige av. Den tiden man hadde hest som arbeidskraft, ble store deler av produksjonsarealet brukt til å holde hesten i live. Fremtidens mekaniske jordbruk må også basere seg på lokalproduert energi med de begrensninger de gir for menneskenes livsførsel. Vi må søke å bryte med Vestens modeller for økonomisk vekst og storskalabygging av industri og næringsvirksomhet (les- storskala nedbygging av natur). Ikke lett, men heller ingen vei utenom, tror jeg. Felleskapets interesser i et bærekraftig fremtidsperspektiv må redefineres på bekostning av private kortsiktige økonomiske interesser. Jeg opplever den umettelige flokken av eiendomsutviklere som en større trussel mot viktige naturarealer og artsmangfoldet enn monstermaster i grisgrendte strøk. Artsmangfoldet er stort i overgangen mellom skog og dyrket mark, samt langs kysten der man aller helst vil bygge både næringsbygg og boliger. Det økonomiske vekstbegrepet vårt samfunn styres etter i dag må sterkt nedtones i dagligtale og praktisk politikk. Vi kommer ikke utenom å ha fokus på vårt forbruksmønster og samtidig sørge for at de grunnleggende menneskelige behov blir oppfylt. Kretsløp og nøysomhet må bli, hvor enn kjedelige de lyder, begreper å leve etter. Ingen andre arter enn mennesket tillater seg å leve i en hemningsløs luksus som til slutt havner på den søppelfyllinga vi egentlig ikke vil ha.

GRØNT DIKT

Du skal få min gamle treski når jeg dør.
Du skal få min gamle treski når jeg dør
for de siste krappe svinger
skal jeg fly med englevinger.
Du skal få min gamle treski når jeg dør.

Refreng: Singing ay ay yippi yippi ay etc.
Fjerde vers i gammel Skivise, ukjent poet

Som medlem av NOA (og tidligere ansatt i Naturvernforbundets sekretariat) er det vanskelig ikke å ha en mening om den debatten Gjermund Andersen sparket i gang med sitt innlegg i Grevlingen 4-2012. Gjermunds utgangspunkt er energipolitikken, og det kunne vært fristende å kommentere noen av synspunktene han presenterer på den. Dette er imidlertid en debatt som er vel kjent i Naturvernforbundet, og som håndteres slik den skal i en demokratisk organisasjon: Gjennom grundige diskusjoner på landsmøter og landsstyremøter. Mer overraskende i Gjermunds innlegg er hvordan han knytter energidebatten til en diskusjon om Naturvernforbundet som organisasjon. Det er dette jeg vil kommentere her.

Gjermund hevder at Naturvernforbundets medlemmer stort sett utelukkende er opptatt av naturvern. Han får det til å framstå som at bredere miljøspørsmål (f.eks. klima) nærmest er noe sentralledet har dyttet på organisasjonen. Det er sikkert riktig at mange melder seg inn i Naturvernforbundet på grunn av lokale naturvernsaker, og dermed får organisasjonens arbeid mot klimaendringer eller for opprydding av miljøgifter «på kjøpet». Men av egen erfaring vet jeg at det like gjerne kan være motsatt.

Da jeg fant veien inn i miljøbevegelsen for snart 15 år siden, var det først og fremst fordi jeg ble engasjert av den urettferdigheten som ligger i Norges oljerikdom bidrar til å skape klimaendringer i

fattigere deler av verden. Likevel har jeg brukt mye tid og krefter i årene som fulgte på å arbeide mot anleggning av et naturødeleggende skytefelt i Hedmark og for økte bevilgninger til skogvern. Jeg har også hatt gleden av å bidra i det imponerende arbeidet som Gjermund og mange andre har nedlagt for å verne Trillemarka. Jeg ville neppe meldt meg inn i noen skogvernorganisasjon. Men den organisasjonen jeg meldte meg inn i lærte meg verdien av skogvern. Derfor ble jeg også en skogverner. Og derfor tror jeg Naturvernforbundets muligheter for vekst ligger nettopp i å vise sammenhengen mellom de ulike delene av natur- og miljøarbeidet, slik at både naturvernere og klimaengasjerte finner veien inn i organisasjonen.

Det vil kanskje oppleves enklere å være medlem av en organisasjon som dropper helhetstenkningen og satser «alt på én hest». En slik tankegang førte på 1980- og 90-tallet til at mange unge miljøvernere valgte å engasjere seg i de miljøstiftelsene som Gjermund mistenkeliggjør i sitt innlegg, framfor å bli medlem av en demokratisk breddeorganisasjon som Naturvernforbundet. Vil miljøsaken være bedre tjent med «hver mann sin (kjepp)hest»? Selv om det ofte kan føles enklere å stå alene, så er vel de fleste av oss medlem i Naturvernforbundet fordi vi vet at vi står mye sterkere sammen. Og det er bare sammen at vi har legitimitet og tyngde til å finne gode løsninger på kompliserte (og noen ganger

motsetningsfylte) spørsmål – for eksempel i energipolitikken.

Til slutt: Gjermund spør hvorfor en organisasjon som DNT har så mange flere medlemmer enn Naturvernforbundet. Vi kan også se til Sverige, der Naturskyddsforeningen har 192 000 medlemmer. Svaret er sannsynligvis så enkelt

som at disse organisasjonene prioriterer verving av medlemmer svært høyt i sitt arbeid. DNT har ti ansatte medlemskonsulenter på sitt sentralkontor. Naturskyddsforeningen har en egen avdeling av ansatte medlemsververe som ringer potensielle medlemmer. Dette passer

ikke så godt med Gjermunds forslag om å bygge ned Naturvernforbundets sentrale sekretariat. Men det taler absolutt for at både NOA og sentralledet bør satse enda mer på verving av nye medlemmer, opprettelse av nye lokallag og rekruttering av flere frivillige!

Dikemark – kulturminne under utvikling

av Jan Häusler

Dikemark sykehus ligger vest i Asker på ikke langt fra Lierskogen, er eid og drevet av Oslo kommune, og har siden 2001 vært underlagt Oslo universitetssykehus. Området ligger øst og syd for Verkensvannet, og sykehusbygningene er plassert spredt fra vannet og opp mot Slottsberget. Ideen var at natur, sol og utsikt skulle være gunstig for behandlingen av pasienter med psykiske lidelser. Dikemark er også et gårdsbruk, og pasientene måtte delta i gårdsdriften fram til 1990-tallet. Eiendommen er på ca. 6000 mål, og utmarka omfatter deler av Vardåsen og skogsområder til Buskerud grense mot syd i Kjekstadmarka. På eiendommen ligger blant annet Asker turlags hytte Småvannsbu og deler av eventyrskogen mellom Småvann og Verkensmåsan som NOA ønsker vernet. På området har det fra 1699 til 1804 vært drevet jernverk, og oppdemmingen av Verkensvannet er fra denne perioden. Jernmalm ble først hentet i nærområdet, og verket har sterkt påvirket bosetting, ferdselsveier og hogst i tilstøtende skogsområder. Sykehuset ble opprettet i 1905 etter at Oslo Kommune kjøpte Di-

kemark gård med innmark og utmark. I perioden fram til 1960-årene ble det bygget en rekke sykehusbygninger, behandlingsavdelinger, internat, boliger, undervisningsbygg, kontor, aktivitetshus og gårdsbygninger, de alle fleste i de første tiårene. Sykehuset var selvforsynt med de fleste tjenester, og hadde eget kraftverk. Rundt sykehuset vokste det opp et samfunn med skoler, butikk, boligområder og forskjellige tjenestetilbud.

Vern eller utbygging

Sykehusvirksomheten på Dikemark er under nedtrapping og omfatter i dag bare en regional sikkerhetsavdeling med tre enheter. Flere av bygningene står tomme, og forfallet preger flere av dem. Oslo kommune ønsker å selge området. For å få best mulig pris har de meninger om i hva området skal brukes til. Det er grunn til å tro at utbygging til boligformål vil gi størst salgspris, og de har antydning at det kan bygges 2500 boliger på Dikemark. Riksantikvaren har imidlertid sett områdets verneverdi, og har 36 bygninger på vernelista. Disse er fra 1904 til 1970 og representerer

ifølge verneplanen: «...et enestående kulturmiljø i nasjonal målestokk og er et svært viktig arkitektur- og helsehistorisk eksempel på et godt bevart psykiatrisk sykehus fra de første år av 1900-tallet.»

Videre står det i formålet for vernet: «... å bevare park og utomhusområdet som helhet og opprettholde den visuelle og funksjonelle sammenheng. Fredningen skal sikre bygninger med park/hageanlegg og anleggets opprinnelige utforming/arkitektur med senere utvidelser og tilføyelser. Anleggets innbyrdes sammenheng og opprinnelig materialbruk skal opprettholdes så som, dekker, vegetasjon/beplantning, samt kulturhistoriske verdier knyttet til anlegget som helhet.»

Hva ønsker Asker kommune?

Det at store deler av bygningsmassen og anleggets uteområder er verneverdig gir store begrensninger på hva området kan brukes til. Gjeldende kommuneplan sier at Dikemark kan utvikles til et mindre tettsted med boliger, service og næring basert på

stedets natur- og miljøkvaliteter, men det tilføyes at området lider under dårlig transporttilbud.

Kommuneplanen sier videre at utviklingen bør starte med å finne fornuftig bruk av eksisterende bygninger, og åpner for både næringsvirksomhet, omdisponering til boligformål eller eventuell rivning vil være mulig innfor eksisterende byggeområder. Det er også ønskelig å tilstrebe et «nær-senterområde» med blandet arealbruk og institusjon/offentlig service. Utviklingen av Dikemark senter er lavere prioritert enn Heggedal og Holmen, og det kan derfor være vanskelig å få investeringsmidler til skoler og annen offentlig service og infrastruktur.

Et godt og naturnært bomiljø

Boligbygging er en sikker suksess fordi etterspørselen er umettelig og i dette området vil boliger med nøktern pris lett kunne selges. Boliger fra Asker og innover mot Oslo er mer attraktive, men Dikemark vil kunne få nærmiljø- og naturkvaliteter som spesielt vil tiltrekke seg barnefamilier. Noen av de gamle boligblokkene er allerede pusset opp, og det vil være mulig å fortette i eksisterende bo-

ligområder. Ulempen ved en satsing på boliger er at Dikemark mangler en god kollektivløsning (selv om Drammensbanen går rett under). Egen buss fra Dikemark til Asker er det mest aktuelle. En større utbygging vil komme i konflikt med kulturminner, landbruk og Marka, og kan i tillegg øke biltrafikken mot Asker og Oslo, noe som ikke er ønskelig.

Skolesenter eller næringspark?

Det har vært foreslått et høyskolesenter på området, og dette kan være et godt forslag dersom det kan innpasses i de eksisterende bygningene. Antagelig må de bygges noe nytt, men dette må tilpasses eksisterende bebyggelse. En høyskole med forskjellige fagretninger kan kanskje utnytte tidligere sykehusbygninger som ligger spredt på området. Ulempen med en eventuell høyskole er at den er avhengig av gode kommunikasjoner.

Det viktigste er å unngå at Dikemark sykehus blir en spøkelsesby, og en kombinasjon av næring og bolig, slik som kommuneplanen foreslår, kan være en god erstatting for sykehuset. Område ligger like

ved E18, og kontor og småindustri, som ikke tiltrekker seg mange kunder vil lett kunne passes inn på sykehusområdet. Spesielt vil de gamle bygningene være egnet for en miks av små og store bedrifter. Antagelig vil det også finnes egnede bygg for felles kantine og møtelokaler, eventuelt kombinert med grendehus og kulturelle aktiviteter. Noen av sykehusbygningene har tidligere vært boliger/hybler, og bør kunne oppgraderes til rimelige leiligheter i forskjellige størrelser. Det bør også tillates en forsiktig fortetting og muligens noe nybygging, slik at Dikemark blir et fungerende nærsenter.

Gårdsdrift og forvaltning av skogsområdene

Det er også et spørsmål om hva som skjer med innmark og utmark som tilhører Dikemark sykehus. Kommuneplanen sier at Asker skal satse på fortsatt landbruksvirksomhet i kommunen, men kan bli presset til å legge ut noe til boliger for at Oslo kommune skal få best pris for eienommen. Det må være viktig at gårdsbruket blir holdt samlet og drives som en enhet. Alternativet kan være en offentlig overtagelse av gården for å sikre videre drift av jorda og la hensyn til natur og friluftsliv styre forvaltningen av skogsområdene. Kanskje dette kunne vært integrert i en skoleaktivitet?

Dikemark sykehus nedtrapper virksomheten og det er viktig at man har gode planer for området. For Asker kommune blir dette en planoppgave som innebærer en spennende transformasjon hvor det stilles strenge krav til å ivareta eksisterende bebyggelse, samtidig som det er gode muligheter for å skape gode bomiljø og et flott nærsenter.

Gårdsdrift, skog og bygninger.

Foto: Jan Häusser

Sett og saket

Tribunesporten

Eg veit ikkje kor mange som ser på OL-sendingane eller dei mange fotballkampane vi stadig får framstilt som store hendingar i landet og verda. Men det synest opplagt at dei som idretten får til å sitje i ro er langt fleire enn dei som idretten får til å røre på seg. Erik Solheim, tidl. leder i NNV, i Nationen.

Arealdisponeringen

Å subsidiere urbanisering er å abonnere på sosiale problemer.

Ottar Brox bruker en hel kronikk i Klassekampen 29. januar 2013 for å tydeliggjøre hvorfor og hvordan.

Sannheten?

Alle sier at de er så glade for å ha naturen så nært, men kjører ut dit med SUV-ene sine. Man blir ikke miljøbevisst bare fordi om man kjøper LED-lys som man aldri slår av. ... Verdens rikeste land, det har ingen verdi. Norge bør presentere seg som verdens viktigste land.

Alexander Stöckl, østerriksk trener for det norske hopplaget med en viss suksess, ifølge Aftenposten 16. februar 2013.

Om norske verdier

Sivil ulydighet er en bedre norsk verdi enn usivilisert lydighet.

Bjørnar Moxnes, leder av Rødt, i Klassekampen, 2. mars 2013.

Konklusjon om status-higen anno 2013

Det tilfredse mennesket er konsumsamfunnets verste fiende.

Anette Aasheim og Tonje Egedius, journalister i A-magasinet 8. februar 2013.

Verden ser til Vormsund

En delegasjon fra Kina har vært i Vormsund for å la seg inspirere. Rumensk tv har rapportert om Oslos miljøatsing, der matavfall blir til biogass for Oslos renovasjonsbiler og tørrestoff blir flytende gjødsel for landbruket.

– Bleiene må ut av matavfallet, sier fabriksjef Lumholdt. Oppslag i Glåmdalen 13. mars 2013.

Jørgen
Stubbesitter

Oss forbrukere imellom

Opppe i Lauvåsen har jeg en stubbe passe langt fra Knokkelgut-tas populære gapahuk med flott utsikt over Groruddalen, bygd på jordene i fordums Østre Aker. Der er det godt å sitte, Lavinia. Her en søndag viste det seg at en sjelsfrende, viste det seg, kom og satte seg på en annen stubbe i samtaleavstand. Vi landsbyeldster strekker oss sjelden lengre enn til et «Hei» og lar det bli med det, selv om begge parter leter litt etter en forløsende åpning for en prat før det er for sent. Da er det gunstig å ha med seg et bikkjevesen som naboens puddeltispe Leika. Hennes åpne kontaktskapende sinn er en gave til alle samtale-ønskende mennesker med og uten matpakke.

En søndag på et flott utsiktspunkt så nær bebyggelsen fører her som andre tilsvarende steder til mye søppel. OOTs gamle slagord: «Ta med deg mer søppel ut av Marka, enn du hadde med inn!» gjelder fremdeles. Den tyngste børa er tomemballasjen. «Det er forbrukersamfunnet», sa mannen. Så var vi på samme frekvens.

Smak på det; forbruker. Det betyr å bruke opp noe. Jeg vil gjerne være bruker. Som bestefar som var gårdbruker, og som brukte bruket. Og bestrebet seg på å levere det til nestemann i enda bedre stand.

Dét det står om må være om vi kunne forbruke så lite som mulig, bruke det meste, og så se om man kunne yte noe brukbart i tillegg. Vel så mye som et Forbrukerråd trenger vi et Ytelsesråd. Ikke alle av oss er så heldige å komme i åpenbart samfunnsnyttige jobber, eller oppfatter det for sent til å make å endre på det. Begavelse forplikter. Protestantisk etikk tilsier at jo mer du har ytt, jo bedre ligger du an i Perleporten. At du har karra til deg brorparten av kaka er en feiltolkning.

Ja, ja. Sånn kan to mann, som iallfall ser hva vi burde, sitte og prate seg ganske bort. Vi høres av.

LOKALLAG I NOA

Send rettelser til red.

Naturvernforbundet i Asker:	Jan Häusler, Brussetveien 97, 1395 Hvalstad, 98299667, asker@noa.no
Naturvernforbundet i Bærum:	Bjørn Kåre Salvesen, Bankv. 15 A, 1362 Hosle, 97676690, bjorn.kare.salvesen@online.no
Naturvernforbundet i Fet:	Liv Grøtvedt, Rovenveien 47, 1900 Fetsund, 92097204, liv.grotvedt@gmail.com
Naturvernforbundet i Lørenskog:	Margreta Bondevik, Løkenkollen 11, 1473 Lørenskog, 67902810, unniaas@getmail.no
Naturvernforbundet i Nannestad/Gjerdrum:	Kåre Homble, Sør-Kringler, 2030 Nannestad, 92696375, k.homble@online.no
Naturvernforbundet i Nes:	Marit Frøystad, Myrullveien 4, 2150 Ames, 92463277, nes@naturvernforbundet.no
Naturvernforbundet på Nesodden:	Peter Schøelberg, Pb 251, 1450 Nesoddtangen, 66914850, pschjo@hotmail.com
Naturvernforbundet i Nittedal:	Hiltrud Hemmersbach, Marja Olsens vei 2, 1481 Hagan, 67079544, hiltrud.hemmersbach@c2i.net
Naturvernforbundet i Oppegård:	Mariella Memo, Pb 291, 1410 Kolbotn, 66807841, marimemo@online.no
Naturvernforbundet Oslo Nord:	Christian Børs Lind, Hansemyrveien 12, 0880 Oslo, 90577182, cbl@naturvernforbundet.no
Naturvernforbundet Oslo Vest:	Georg Michael Reiss, Zinoberveien 27, 0758 Oslo, 90142331, gmreiss@online.no
Naturvernforbundet i Oslo Øst:	Magnus J. Delsett, Christies gate 20 B, 0577 Oslo, 99326026, magnus.delsett@gmail.com
Naturvernforbundet i Skedsmo:	Elisabet Bolstad, Pb 27, 2001 Lillestrøm, 47623917, elisbo@gmail.com
Naturvernforbundet i Ski:	Stein Kr. Martinsen, Pb 232, 1401 Ski, 93081173, gaupstein@online.no
Naturvernforbundet i Vestby:	Kristian Vahl Østbye, Uglevn 15, 1555 Son, 64950099, kristobye@gmail.com
Naturvernforbundet i Ås:	Hans Erik Lerkelund, Pb 130, 1431 Ås, 64963999, lerkelund@hotmail.com
Studentlaget i Ås:	Lise Häusler, Drøbakveien 65, 1430 Ås, 92463095, lisehausler@gmail.com

Kontaktpersoner i kommuner uten lokallag

ENEBAKK: Kjell Arild Ødegård, Vestbyveien 69, 1914 Ytre Enebakk, 473 82 810

FROGN: Sylvi Ofstad Samstag, Badehusgaten 15, 1400 Drøbak, 64 93 59 43, s-ofstad@online.no

SØRUM: Helge Njaa, Brinken 2, 1920 Sørumsand, 63 82 79 33

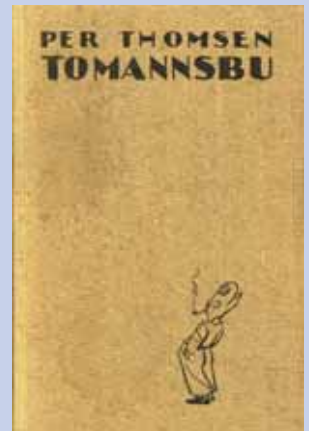
Tomannsbu

Har man adgang til en riktig gammel hytte, og det har vært lesende folk der, kan man finne en og annen ganske utdatert bok som setter assosiasjonene i sving likevel. En gang i 1930-årene avanserte to unge turglade karer fra turer med tomannstelt stundom turer til sin kjære, nær selvbygde Tomannsbu. Denne hytta ble ofte besøkt, også med venner og bekjente, fruer og frøkner. Og det utviklet seg en hyttebok, som siden forelå i bokform på solide Gyldendal forlag.

Det særegne ved denne og mange tilsvarende turbøker fra den tiden var en lettere ironisk lissom-barsk og lissom-omstendelig stil – «Pinseaftent 1936. Transporten gikk bra, med unntagelse av at Einar trådte på en stein som ikke var der. Han hadde valget mellom å slippe en madrass i Kutjern eller selv ta et bad; det gleder oss å fortelle at han valgte det siste.» eller «At jeg i dag måtte misbruke min ungdoms kraft til å bære stein forundret meg ikke, efter mitt kjennskap til Per og Tore.» eller «Man foretar telemark-svingen slik: Skiløperen hekter venstre foten fast i en lyngbusk, hvorved høire fot automatisk føres fremad og innad. Skispissen føres nu ned i sneen inntil den stopper, hvorpå man med et hastig rykk setter hodet ned i sneen.»

Zapffe tilhørte og behersket den sjangeren, når han ville. Ellers finner man ikke denne typen beskrivelser mer. Selv Lars Monsen uttrykker seg egentlig ikke barskt hverken på eller mellom linjene. Min beskjedne oppfatning er at sjangeren startet med engelskmennene. Tre i Norge ved to av dem. Understatement og ironi i særklasse. For eksempel tegningen av Ola og hesten med teksten: «Ola og hesten, Ola til høyre.» Den tegningen er forøvrig tatt ut i siste utgave på norsk. Det også nåtids tidstypiske engstelse for å støte.

En liten grevling oppdager gleden ved et gammelt hyttebibliotek.

Per Thomsen
Tomannsbu. En hytteprotokoll
Tegninger av Henry Imsland
Gyldendal, Oslo 1938
206 sider

Båttur i Vestfjorden

Båten går fra Rådhuskaia Utstikker 3, tirsdag 28. mai, kl 18.00

Foto: Ivar Ruud Eide.

Tirsdag 28. mai arrangerer Naturvernforbundet Oslo Vest en hyggelig båttur til Vestfjorden. En guide fra Oslofjorden Friluftsråd vil fortelle oss om sjøfugl, hekkeplasser og naturperler i dette området.

Vi har leid M/S Rigmor til å frakte oss rundt. Hun tar bare 60 passasjerer, så her gjelder det å være tidlig ute med påmelding. Turen koster 100 kroner, og inkluderer en baguette og kaffe/te. Barn er gratis.

Påmelding gjøres ved å sende en mail til oslovest@naturvernforbundet.no. Betaling skjer om bord.

Hilsen styret i NOV

B

NORGE P.P. PORTO BETALT

Stallvakter på Frønsvollen, mai, juni og høsten 2013

Kan du tenke deg å bidra til informasjonsarbeidet på Frønsvollen? Vi har behov for flere medlemmer som kan sikre at stedet holdes åpent for markavandrere. Ta kontakt. Enda hyggeligere er det hvis du synes aktiv deltagelse i NOAs arbeid på Frønsvollen kunne være interessant. Håper vi sees!

Sommerutleie på Frønsvollen

NOA ønsker å leie ut hovedhuset på Frønsvollen i skolens sommerferie. I denne tiden er det dyr fra Bogstad gård på beite på vollene som trenger et enkelt tilsyn. Stallen, NOAs informasjonssenter for markarbeidet, skal holdes åpent for forbipasserende. Vi leier fortrinnsvis ut til de som vil kombinere en ferie i skogen med ønske om å bidra til NOAs arbeid på Frønsvollen. Hovedhuset har faste sengeplasser til fem, med flatsengsplasser kan det overnatte maksimalt ni personer. Leietakeren, minst en person, må være NOA-medlem.

Leiepriser for hel uke (ikke nødvendigvis uke nr.)kr 600,-
Midtuke, opptil tre netter/flere personer.....kr 300,-
Midtuke en natt pr. personkr 100,-
Helg (fredag til søndag kveld)kr 400,-

Påmelding skjer til NOA 22 23 83 20 eller e-post til noa@noa.no

Leien betales forskuddsvis innen 15. juni.

Refusjon av leien ved avbrudd eller fravær kan ikke påregnes.

NATURVERNFORBUNDET
I OSLO OG AKERSHUS (NOA)